

Til Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Nussir ASAs anleggsarbeid på Markoppneset

I sommer og høst har det fra både miljøorganisasjoner, reindriftra og eiere av naboeiendommer blitt klaga over anleggsarbeidet som Nussir ASA har forsøkt å sette i gang på Markoppneset i Repparfjorden. Hammerfest kommune hadde gitt byggetillatelse, men måtte 01.10.2021 vedta utsatt iverksetting av denne, fram til klagen er behandla av Statsforvalteren. Naturvernforbundet vil med dette oversende noen tilleggsopplysninger som vi mener er viktige for Statsforvalterens behandling av saka.

Vi viser til følgende brev:

22.07.2021 Fra Reinbeitedistrikt 22 Fiettar til Finnmark politidistrikt: *Anmeldelse på ulovlig oppstart av anleggsarbeid i sammenheng med etablering av gruvevirksomhet på Nussir-fjellet i Repparfjorden*

24.08.2021 Fra Naturvernforbundet, Natur og Ungdom, Redd Repparfjorden og VJFF til Nussir ASA, Hammerfest kommune, Direktoratet for mineralforvaltning, Miljødirektoratet og Finnmark politidistrikt: *Stopp Nussirs ulovlige utbygging på Markoppneset*

16.09.2021 Fra Dæhlin Sand advokatfirma på vegne av Redd Repparfjorden til Hammerfest kommune: *Tillegg til klage og begjæring om utsatt iverksetting av vedtak. Nussirs tiltak på Markoppneset i Hammerfest.*

24.08.2021 Hegg & Co på vegne av Lillian og Gunnar Normann til Hammerfest kommune: *Klage på tillatelse – 2021/4670*

25.08.2021 Lars Carsten Haugen til Hammerfest kommune og HRP: *Merknad til planarbeid for Nussir ASA på Markoppneset.*

Ny bygging uten utredning

Saken dreier seg om hvorvidt Nussir ASA nå kan starte opp anleggsarbeid på Markoppneset, og videre tunnelarbeid til malmforekomsten i fjellet Nussir. Etter at driftskonsesjon var gitt, bestemte Nussir ASA å bytte lokasjon for oppredningsanlegg med lager og utskipping samt tunnel. Området på den gamle lokasjonen var omfatta av de gjennomførte konsekvensutredninger, men det nye området har ikke blitt utredet. Nussir ASA, deres konsultentselskap HRP og Hammerfest kommune hevder at anleggsarbeidet kan gjennomføres uten konsekvensutredninger for det nye området. I deres argumentasjon for dette viser de utelukkende til formaliteter som at området allerede er utlagt til industriområde i kommunal arealplan og at kommunen har vedtatt at masseforflytting og sprenging kan gjøres før detaljreguleringsplan er ferdig. Kommunen omtaler sjøl, bl.a. i brev av 22.10.2021, dette som et "vesentlig terrenginngrep", men mener likevel at konsekvensene ikke trenger å utredes. Brevet går i det hele tatt ikke inn på de skadevirkningene som blir påpekt i klagene, som:

- Fjerning av all vegetasjon i Nussirs del av Markoppneset, derunder leveområde for planter, fugler og andre dyr.
- Fjerning av beitegrunnet for rein i det samme området.
- At rein, fugl og andre dyr vil bli skremt langt bort fra området gjennom sprenging og annet anleggsarbeid og seinere støy fra industrianlegg.

- At utsikt og nærmiljø vil bli ødelagt for fastboende og fritidsboliger på og nær Markoppneset.
- At det er fare for uttapping av Gorahatjávri og ødelegging av miljøet rundt vannet.

Dette er bare noen sannsynlige virkninger og det må gjennomføres en grundig og allsidig utredning av konsekvensene, i samsvar med krava i Plan- og bygningsloven.

Kommunen avviser Statsforvalterens krav

Vi viser her til brev av 06.09.2021 fra Statsforvalteren for Troms og Finnmark til HR Prosjekt: Detaljreguleringsplan for etablering av prosessanlegg med tilhørende infrastruktur på Markoppneset – krav om konsekvensutredning. I dette brevet går Statsforvalteren gjennom flere momenter i utbygginga som hver for seg utløser krav om KU, og oppsummerer: **Planarbeidet krever konsekvensutredning etter KU-forskriften. Siden det dreier seg om Vedlegg 1-tiltak, må det utarbeides planprogram for planarbeidet.**

Dette brevet er sendt med kopi til Hammerfest kommune. Kommunen skulle derfor være kjent med dette, i god tid før den 22.10.2021 svarte på klagen fra Dæhlin Sand. Likevel viser kommunen i sitt svarbrev ikke til denne klare meldinga, men gjentar sin påstand om at konsekvensutredning ikke er nødvendig. Kommunen viser her til sitt eget vedtak om at kravet til detaljregulering ikke gjelder ved terrengbearbeiding i dette området, men uten å stille spørsmålet om det er anledning til å gjøre et slikt unntak, som innebærer at et naturområde vil være totalrasert før planen er laga. Samtidig hevder kommunen at kravet om detaljregulering bare gjelder for støy under drift og ikke støy under anleggsarbeid, selv om støyen fra sprengningsarbeidet trolig vil være langt høyere enn driftsstøyen. Det innrømmes at det totale planlagte industriområdet er så stort at det vil være nødvendig med konsekvensutredning, men kommunen prøver å unngå kravet ved å ta det stykkevis og delt.

Kommunen bruker ukjent rapport

Kommunen viser i sitt brev til en rapport av 14.10.2021 der det er gjort en vurdering etter naturmangfoldloven og konkluderes med at terrengbearbeiding ikke vil ha vesentlige virkninger for et større økosystem enn det som blir direkte berørt. I brevet kommer det ikke fram hvilken rapport det er snakk om og hvem som har skrevet eller bestilt den. Vi reagerer sterkt på at det i saksbehandlinga av denne viktige saka vises til et faggrunnlag av ukjent opphav som tilsynelatende ikke lar seg gjøre å spore opp.

Feil bruk av Artsdatabanken

Kommunen skriver: Hammerfest kommune kjenner ikke til opplysninger som tilsier at det foreligger truede arter eller naturtyper i det aktuelle tiltaksområdet. Her mener vi kommunen har helt feil holdning. For å skulle godkjenne et naturinngrep bør en ha opplysninger som tilsier at det mest sannsynlig ikke finnes truede arter eller naturtyper i det aktuelle tiltaksområdet, og ikke at en mangler opplysninger om det motsatte.

Videre i brevet skriver kommunen: Kommunens hjelpemiddel i vurdering av arter og biologisk mangfold i byggesaker er i hovedsak Artsdatabanken og Naturbase. Det er ikke registrert noen utvalgte naturtyper eller naturtyper som er kartlagt etter hverken DN-håndbok 13 eller 19. Når det

gjelder Artsdatabanken er det registrert 26 observasjoner innenfor det omsøkte området, og av disse er 12 registrert før august 2021. Felles for disse 12 observasjonene er at de har en presisjon på 1525 m, noe som gir stor usikkerhet om lokasjon. Det som er felles for de 14 observasjonene som er gjort fra august 2021 er at de er klassifisert som enten Livskraftig eller Ikke vurdert.

Vi finner det nødvendig å påpeke at Hammerfest kommune her gjør seg skyldig både i en totalt feil oppfatning av hva Artsdatabanken kan brukes til, og en feil tolking av de aktuelle funnene. Artsdatabankens Artskart viser registreringer av artsfunn som er aktivt innmeldt med artsnavn, finnested og dato, enten gjennom samlinger ved vitenskapelige institusjoner eller av frivillige enkeltpersoner med god artskunnskap, som melder inn gjennom Artsobservasjoner. I hvilken grad den reelle flora og fauna blir dekket av artsregistreringene i Artsdatabanken er derfor svært varierende, både mellom geografiske områder og artsgrupper. F.eks. kan et område være godt kartlagt for fugl, men blankt på planter, sopp og insekter. I Finnmark ligger deknningen i forhold til areal langt under landsgjennomsnittet, og i Hammerfest kommune er det omlag 1/4 av gjennomsnittlig dekning. Tidligere Kvalsund kommune er svært dårlig dekket, og for Markoppneset var det fram til i høst gjort svært få registreringer. Dersom en art ikke er registrert her, blir det derfor helt feil å konkludere med at den ikke finnes der. Det samme gjelder naturtyper, siden kommunen ikke kan vise til noen kartlegging av naturtypene på Markoppneset.

Når det gjelder de konkrete observasjonene som er registrert, er det svært mange feilkilder. Mange innmeldinger er gjort for Repparfjord generelt, og punktet på kartet kan derfor være plassert f.eks. midt i fjorden. Som eksempel på dette kan nevnes 82 fugleobservasjoner gjort innenfor et område med radius 5 km, med senter i fjorden like ved Markoppneset. Denne omfatter ei rekke arter som er rødlista på forskjellige nivå. Det er også for andre dyre- og plantearter en rekke observasjoner gjort i området som dekker Markoppneset. De tallene som blir oppgitt av Hammerfest kommune stemmer derfor ikke for "det omsøkte området".

Ny registrering av planter, sopp og lav

Det blei i august 2021, på initiativ av deltakere på aksjonsleiren, gjort ei registrering av planter, sopp og lav på Markoppneset. Registreringene blei gjort fra aksjonsleiren i vest og omfatta hele neset til sørgrensa for Nussirs planområde. Undersøkelsene var ikke systematiske, og det var store områder som ikke blei dekket. To av deltakerne hadde utdanning i botanikk og hadde dermed god kunnskap om planter, men alle artstyper ble ikke like godt dekket, f.eks. var observasjonene svært mangelfulle på sopp. Likevel ga disse som resultat hele 173 arter av planter, sopp og lav. Lista er publisert på <http://nussir.info/plantemarkop.pdf>. Fem av planteartene¹ er oppført på Artsdatabankens rødliste fra 2021.

Dette er ikke en undersøkelse som kan erstatte en konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven, men det viser at Markoppneset er et svært artsrikt område med flere rødlistede arter og har et mangfold av naturtyper som er sjeldent å se på et såpass lite område. Som resultat av denne undersøkelsen, er de fleste av de nevnte artene nå registrert i Artsdatabanken, med sentrum

---

¹ Linmjølke (*Epilobium davuricum*, NT), østersurt (*Mertensia maritima*, NT), teppesaltgras (*Puccinellia phryganodes*, NT), jøkelarve (*Sagina nivalis*, NT) og ishavsterjebloom (*Stellaria humifusa*, NT)

midt på neset og radius 1000 m. Mange av disse er funnet innenfor Nussirs planområde, men uten at det er registrert eller markert spesielt.

Hva finnes for øvrig av registreringer på Markoppneset?

– 19 registreringer av biller i 1907-08.

– 2 registreringer av planter i 1980.

Det biologiske mangfoldet på Markoppneset har altså vært minimalt registrert fram til i år. Deltagerne på aksjonsleiren gjorde ikke noen tilsvarende undersøkelse for dyrelivet, men opplysninger fra lokalkjente tilsier at flere rødlista fuglearter hekker på Markoppneset og disse vil etter all sannsynlighet ved utbygging miste sine hekkeplasser eller bli skremt bort fra disse. Registreringer av insekter og andre virvelløse dyr er ikke kjent, utover den nevnte svært avgrensa undersøkinga for over hundre år siden.

Hammerfest kommune ønsker nå å bygge ut dette området uten at dette blir videre registrert og bruker i denne sammenhengen Artsdatabanken på totalt feilaktig måte. Dette må anses som en alvorlig saksbehandlingsfeil.

Området ved Gorahatjávri

Det nye planområdet for Nussir omfatter også et område sørvest for riksveien, rundt Gorahatjávri. I dette området er det ikke gjort noen konsekvensutredning, og det finnes ikke en eneste observasjon som er kartfesta i dette området i Artsdatabanken. Her er derfor klart behov for ei kartlegging for biologisk mangfold og landskap, inkludert faren for uttapping eller forurensing av vannet og bekker og kilder i området, og de virkninger dette vil ha.

Det er ikke bare vi som reagerer på at det er svært uklart hva Nussir skal gjøre i dette området. Vi viser til brev fra Direktoratet for Mineralforvaltning av 10.08.2021: *DMF kan ikke se at plandokumentene redegjør for hvilke tiltak planen skal legge til rette for i den vestlige delen av planområdet, gbnr. 107/1 og 107/4, rundt Gorahatjávri. Vi forventer at planlagte tiltak i dette området vurderes og redegjøres for i det videre planarbeidet.*

Heller ikke konsekvensutredninga for reindrift av 2012 omfatta Markoppneset eller området rundt Gorahatjávri. Utredninga forutsatte at reindrifta fortsatt ville ha tilgang til dette området, som er et svært viktig beite, særlig på våren. Det er altså snakk om konsekvenser som ikke er utreda, stikk i strid med lovverket. Vi viser her til klagen fra reinbeitedistriktet.

Utbyggingsplanene både for Nussir ASA og andre industrianlegg på Markoppneset omfatter også ei større utfylling og utbygging av kai, som vil rasere alt liv i fjæra langs hele yttersida av neset. Dette må også omfattes av konsekvensutredninger.

Kommunen i strid med seg sjøl

I brevet av 01.10.2021 der Hammerfest kommune beslutter utsatt iverksetting av byggetillatelsen, heter det: Samtidig vil tiltaket medføre varige endringer i terrenget og det hefter usikkerhet om disse endringene vil gi varige negative konsekvenser for naturmangfoldet. Etter en samlet vurdering

vurderer Hammerfest kommune at konsekvensene for naturmangfoldet anses å være større enn de eventuelle økonomiske konsekvensene for tiltakshaver og tredjeparter.

Tre uker seinere sies det i svarbrev til klager: Hammerfest kommune vurderer at det ikke er et krav om detaljregulering eller krav om konsekvensutredning i denne saken. De to breva er underskrevet av samme personer ved byggesaksavdelingen. Man må spørre hva som har gjort at de har skifta mening, og hvilken rolle kommunens politiske ledelse har spilt i dette.

Hvilke alternativer foreligger?

Dette brevet er avgrensa til utbygginga utenfor det området som er omfatta av driftskonsesjonen. Vi tar derfor ikke her opp spørsmålet om lovligheten av denne. Dersom man forutsetter at driftskonsesjonen er gyldig, finnes det etter vår oppfatning bare to muligheter:

1. Nussir ASA gir opp den endra planen og går tilbake til planen det er gitt konsesjon til, som innebærer produksjonsanlegg på Øyen og at man må komme til en enighet med rettighetshavere der.
2. Alt anleggsarbeid i det nye området på Markoppneset / rundt Gorahatjávri settes på vent til det er gjennomført en saksbehandling som omfatter planprogram, konsekvensutredning for bl.a. reindrift, biologisk mangfold og landskap. Deretter må det være ny behandling av reguleringsplan og driftskonsesjon. Verken for dette nye området eller for det øvrige planlagte gruveområdet kan noen inngrep gjøres før forholdet til reindriften er avklart gjennom avtale eller ekspropriasjon og skjønn

Vi ber om at disse momentene blir tatt opp og vedlagt ved Statsforvalterens behandling av saka.

Med hilsen

Truls Gulowsen, leder i Naturvernforbundet

Annie Henriksen, leder i Naturvernforbundet i Vest-Finnmark